

บทที่ 2

แนวความคิดทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย

2.1 ความหมายของกฎหมายล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ

มีผู้ให้คำจำกัดความความหมายของคำว่ากฎหมายล้มละลายไว้หลายท่าน เช่น

เอ็อน ชุนแก้ว อธิบายว่า¹ “คดีล้มละลาย (Bankruptcy) เป็นกระบวนการพิจารณาซึ่งดำเนินการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ (Official receiver) แล้วนำมาจัดการจำหน่ายนำเงินสดที่ได้มาแบ่งให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายภายใต้หลักบุริมสิทธิ แล้วเจ้าหนี้ต่างๆ จะได้รับชำระหนี้ในอัตราส่วนที่เท่าเทียมกัน (Pari passu)”

สุธีร์ สุภณิตย์ อธิบายว่า² “กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับชำระหนี้ อย่างหนึ่งซึ่งต่างไปจากระบบกฎหมายแพ่ง... ในกรณีที่พิจารณาได้ว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัว อันเป็นสภาวะการณที่เห็นได้ชัดว่าลูกหนี้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สินซึ่งเท่ากับว่ากองทรัพย์สินของลูกหนี้ไม่อาจเป็นหลักประกันที่พอเพียงต่อหนี้ที่ลูกหนี้ได้มีต่อเจ้าหนี้ทั้งหลายได้อีกต่อไป เจ้าหนี้ทั้งหลายย่อมจะต้องปกป้องผลประโยชน์ของตน การให้เจ้าหนี้ฟ้องเป็นคดีล้มละลายเพื่อบังคับเอาทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้มาแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ทั้งปวงของลูกหนี้นั้น”

โชค จงสงวน อธิบายว่า³ “กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายสำหรับจัดการชำระหนี้สินของบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว โดยการรวบรวมทรัพย์สินทั้งหมดของลูกหนี้ที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่จะได้รับในอนาคตรวมทั้งติดตามเอาทรัพย์สินที่ลูกหนี้โอนขายจำหน่ายหรือยกย้ายให้พ้นจากการบังคับคดีมารวมเป็นกองทรัพย์สินของลูกหนี้แล้วแบ่งเฉลี่ยให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายที่ยื่นคำร้องขอรับชำระหนี้ตามอัตราส่วนแห่งหนี้ของตน การฟ้องคดีล้มละลายจึงเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายแตกต่างจากการฟ้องคดีแพ่งที่เป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ผู้ฟ้องคดีโดยเฉพาะ”

¹ เอ็อน ชุนแก้ว. (2556). คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร พับลิชชิง. หน้า 1.

² สุธีร์ สุภณิตย์. (2549). หลักกฎหมายล้มละลายและฟื้นฟูกิจการ (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 17-18.

³ โชค จงสงวน. (2542). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย. หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสเปิดทำการศาลล้มละลายกลาง. กรุงเทพฯ: ศาลล้มละลาย. หน้า 138.

Ronald A. Anderson และคณะ อธิบายว่า⁴ “กฎหมายล้มละลายเป็นกระบวนการตามกฎหมายที่รวบรวมทรัพย์สินทั้งหลายของลูกหนี้มาชำระให้แก่บรรดาเจ้าหนี้เมื่อลูกหนี้ไม่สามารถที่จะชำระหนี้เหล่านั้นได้”

Richard A. Yates อธิบายว่า⁵ “ขั้นตอนหรือวิธีดำเนินการซึ่งลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์สินทั้งปวงของตนให้แก่ทรัสต์ผู้ซึ่งดำเนินการเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ทั้งหลาย ขายทรัพย์สินทั้งหลายเหล่านั้นแล้วแบ่งปันให้แก่เจ้าหนี้แต่ละรายตามส่วนที่พึงได้รับ”

เว็บไซต์ Investopedia พจนานุกรมออนไลน์ด้านการลงทุน อธิบายว่า⁶ “การดำเนินการตามกฎหมายแก่บุคคลหรือองค์กรทางธุรกิจซึ่งไม่สามารถที่จะชำระหนี้ได้เมื่อหนี้เหล่านั้นถึงกำหนดชำระ โดยการรวบรวมทรัพย์สินทั้งปวงของลูกหนี้เพื่อเฉลี่ยแบ่งปันให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการของการดำเนินคดีล้มละลายแล้วลูกหนี้ออมหลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงที่เกิดขึ้นก่อนที่จะมีการฟ้องร้องคดีล้มละลาย”

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนมีความเห็นว่า กฎหมายล้มละลาย หมายถึง ขั้นตอนกระบวนการตามกฎหมาย ที่เกิดขึ้นเมื่อลูกหนี้เป็นหนี้เงินเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคน และหนี้เงินนั้นสูงกว่าทรัพย์สินทั้งปวงของลูกหนี้มาก จนอาจกล่าวได้ว่า ลูกหนี้ไม่มีความสามารถที่จะชำระหนี้ได้ กฎหมายล้มละลายจึงกำหนดให้นำทรัพย์สินทั้งปวงของลูกหนี้มาแบ่งปันให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทุกคนตามอัตราส่วนที่เจ้าหนี้แต่ละคนพึงได้ และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการล้มละลายแล้ว กฎหมายล้มละลายก็ปลดเปลื้องภาระหนี้สินทั้งปวงให้แก่ลูกหนี้

สำหรับกฎหมายฟื้นฟูกิจการมีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน เช่น

Roger LeRoy Miller และ Gaylord A. Jentz อธิบายว่า⁷ “การฟื้นฟูกิจการ คือ ขั้นตอนที่เจ้าหนี้ทั้งหลายและลูกหนี้มีความเห็นชอบกันด้วยแผน ซึ่งภายใต้แผนดังกล่าวลูกหนี้จะชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้บางส่วนและได้รับการปลดเปลื้องภาระหนี้สินที่เหลือออกจากรายนั้น”

⁴ Anderson, Ronald A., Fox, Ivan., Twomey, David P., Jennings, Marianne M., and Smith, Peter S. (1999). *Business Law & the Legal Environment* (17th ed.). Cincinnati OH: West Education Publishing Company. p. 690.

⁵ Yates, Richard A. (1992). *Business Law in Canada* (3rd ed.). Englewood NJ: Prentice-Hall Inc. p. 278.

⁶ Investopedia. (2012). *Bankruptcy*. (Online). Available: <http://www.investopedia.com/terms/b/bankruptcy.asp>. [2014, January 6].

⁷ Miller, Roger LeRoy and Jentz, Gaylord A. (2006). *Business Law Today: Standard Edition: Text & Summarized Cases: E-Commerce, Legal, Ethical, and International Environment* (7th ed.). Mason OH: Thomson Higher Education. p. 650.

William R. Lasher อธิบายว่า⁸ “การฟื้นฟูกิจการเป็นการวางแผนทางธุรกิจที่ลูกหนี้ยังคงดำเนินธุรกิจต่อไปได้และทยอยหรือแบ่งจ่ายหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย”

Len Young Smith และคณะ อธิบายว่า “การฟื้นฟูกิจการ หมายความว่า องค์กรทางธุรกิจนั้นมีคุณค่ามากกว่าหนี้สินแต่ประสบกับความยุ่งยากทางการเงินจึงมีหนี้สินล้นพ้นตัว แต่ยังไม่สมควรที่จะล้มละลาย และสมควรที่จะดำเนินการต่อไป”

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนมีความเห็นว่า การฟื้นฟูกิจการ หมายถึง ขั้นตอนหรือกระบวนการหนึ่งซึ่งเป็นทางเลือกไม่บังคับลูกหนี้ต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายโดยลูกหนี้จะได้รับอนุญาตให้มีอำนาจจัดการทรัพย์สินต่างๆ ของตนได้ แต่ต้องปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูกิจการ (ที่เจ้าหนี้ส่วนมากยอมรับและศาลเห็นชอบด้วยแผน) อย่างเคร่งครัด เมื่อลูกหนี้ปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูกิจการครบถ้วนแล้ว ลูกหนี้จะได้รับการปลดเปลื้องจากภาระหนี้สินทั้งปวงที่มีอยู่ก่อนเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย (หรือกระบวนการฟื้นฟูกิจการ)

2.2 ประวัติและความเป็นมาของกฎหมายล้มละลาย

กฎหมายล้มละลายถือกำเนิดขึ้นในสมัยโรมัน¹⁰ โดยมีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ คือ มีการติดต่อค้าขายระหว่างชนชาวโรมันกับชนเผ่าอื่น ซึ่งเมื่อเข้ามาติดต่อกับชาวโรมันแล้วจะนำเงินตราที่ได้กลับถิ่นที่อยู่ของตน แต่ต้องพบปัญหาและอุปสรรค คือ การถูกปล้นสดมภ์ ทำให้พ่อค้ากลุ่มหนึ่งเกิดแนวความคิดจัดตั้ง “สำนักรับฝากเงิน” ขึ้น โดยตั้งโต๊ะเป็นนายธนาคารในโรมันรับฝากเงินที่พ่อค้าวาณิชทั้งหลายทำมาค้าได้โดยกลุ่มพ่อค้าวาณิชเหล่านี้ได้ว่าจ้างทหารและผู้มีบารมีมาให้ความคุ้มครองจนในที่สุดจึงเริ่มรับฝากเงินโดยไม่สุจริต พ่อค้าชาวโรมันจึงรวมกลุ่มกันและระดมความคิดสร้างกลไกทางปกครองและกฎหมายขึ้น โดยในระยะแรกเริ่มเป็นการรวมกลุ่มของเจ้าหนี้ผู้เป็นเจ้าของเงินเพื่อบังคับเอาแก่กลุ่มผู้รับฝากเงินที่ไม่สุจริต¹¹ โดยกฎหมายให้อำนาจ

⁸ Lasher, William R. (2005). *Practical Financial Management* (4th ed.). Manson OH: Thomson South-Western. p. 694.

⁹ Smith, Len Young., Roberson, G. Gale., Mann, Richard A., and Roberts, Barry S. (n.d.). *Smith and Roberson's Business Law* (6th ed.). St. Paul MN: West. p. 842.

¹⁰ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณันท์ และคณะ. (2545). *บทบาทของกฎหมายล้มละลายและศาลล้มละลายต่อระบบเศรษฐกิจของไทย*. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: อจตยา มิเลินเนียม. หน้า 20.

¹¹ พิชัย นิลทองคำ. (2544). *การฟ้องคดีล้มละลาย วิธีปฏิบัติในศาลล้มละลายกลาง*. กรุงเทพฯ: อจตยา มิเลินเนียม. หน้า 26-27.

เจ้าหนี้ทูป โຕะรับฝากเงินของลูกหนี้จนหักถ้าหากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ได้จึงเป็นที่มาของคำว่า “Bankruptcy” ซึ่งมีที่มาจากคำว่า “Banca rotta” ซึ่งมีความหมายว่า “Broken bench” (โຕะหัก)¹²

กฎหมายล้มละลายของโรมันมีวัตถุประสงค์หลักในการที่จะรวบรวมเอาทรัพย์สินของลูกหนี้มาให้ได้มากที่สุดเพื่อชำระให้แก่เจ้าหนี้ให้ได้มากที่สุดโดยมีสภาพบังคับถึงกับเป็นโทษทางอาญา¹³ ลูกหนี้จะต้องรับโทษประหารชีวิตหรือถูกบังคับให้ต้องเป็นทาส¹⁴ ในยุคโรมันสาธารณะ เจ้าหนี้ทั้งหลายสามารถที่จะนำลูกหนี้มาแสดงต่อที่ประชุมสภา (Forum) ได้เป็นเวลาสามวัน จากนั้นให้ฆ่าลูกหนี้เสียแล้วตัดแบ่งศพลูกหนี้ออกเป็นชิ้นส่วนตามจำนวนหนี้ เจ้าหนี้ทั้งหลายสามารถที่จะยึดร่างกายของลูกหนี้ที่ตายไว้ได้จนกว่าทายาทจะนำค่าไถ่มาชำระครบถ้วน¹⁵ ต่อมากฎหมายลดความรุนแรงในการลงโทษลูกหนี้ลงและผ่อนคลายเป็นไปในทางเสรีนิยมมากขึ้น แม้จะยังมีการจำคุกลูกหนี้อยู่แต่เป็นเพียงการจำคุกลูกหนี้ไว้เพื่อเป็นหลักประกันว่าเพื่อนหรือครอบครัวของลูกหนี้จะชดใช้หนี้สินแทนลูกหนี้จนครบถ้วนเท่านั้นแต่มิได้เอาลูกหนี้ลงเป็นทาสอีกต่อไป¹⁶ อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่ากฎหมายล้มละลายในยุคอาณาจักรโรมันมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นจะลงโทษลูกหนี้อยู่ เพียงแต่ผ่อนคลายความรุนแรงของโทษลงเท่านั้น

กฎหมายล้มละลายของอาณาจักรโรมันดังกล่าวได้แพร่อิทธิพลเข้าไปในประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 1542 ซึ่งตรงกับรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้า Henry VIII แห่งราชวงศ์ Tudors ซึ่งโปรดฯ ตรา “Act Against Such Persons as Do Make Bankrupt” ขึ้น ใช้บังคับ ต่อมาในรัชสมัยของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 1 คือ สมเด็จพระราชินีนาถ Elizabeth I ได้โปรดฯ ตรากฎหมายล้มละลายฉบับที่ 2 ขึ้นในปี ค.ศ. 1570 กฎหมายทั้งสองฉบับนี้มีผลใช้บังคับใช้อยู่ถึงเกือบ 150 ปี โดยกฎหมายล้มละลายทั้งสองฉบับดังกล่าวมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สืบทอดมาจากกฎหมายล้มละลายของโรมันคือ ใช้บังคับกับลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้าวานิชย์เท่านั้น จนกระทั่งสมเด็จพระราชินีนาถ Victoria แห่งราชวงศ์ Hanover ได้โปรดฯ ให้ตรากฎหมายล้มละลายฉบับที่ 3 ขึ้นบังคับใช้¹⁷ โดยกฎหมายล้มละลาย ฉบับที่ 3 ดังกล่าว มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการประนอมหนี้ กล่าวคือ ลูกหนี้จะได้รับการ

¹² Boone, Louis E., and Kurtz, David L. (2006). *Contemporary Business 2006*. Mason OH: Thomson South-Western. p. 148.

¹³ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ และคณะ. อ้างแล้ว. หน้า 24.

¹⁴ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ และคณะ. อ้างแล้ว. หน้า 20.

¹⁵ วิชามหาคุณ. (2551). *คำอธิบายกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ. หน้า 2.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

¹⁷ วิชามหาคุณ. อ้างแล้ว. หน้า 24-25.

ปลดเปลื้องจากภาระจากหนี้สินและอาจสามารถเก็บรักษาทรัพย์สินบางอย่างได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด โดยลูกหนี้ต้องชำระเงินให้แก่เจ้าหนี้ทุกคนอย่างน้อย 8 ซิลลิง ต่อเงินที่เป็นหนี้ 1 ปอนด์ จึงจะไม่ถือว่าเป็นการถือ โกงเจ้าหนี้และไม่ต้องตกเป็นบุคคลล้มละลาย ต่อมามีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายดังกล่าวโดยเพิ่มเงื่อนไขว่า เจ้าหนี้อย่างน้อย 4 ใน 5 ต้องเห็นชอบให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินด้วยลูกหนี้จึงจะได้รับการปลดจากการล้มละลายได้¹⁸ กฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษได้พัฒนาหลักการหนึ่งขึ้น ซึ่งแตกต่างไปจากกฎหมายล้มละลายของโรมันและเป็นหลักกฎหมายที่ได้รับการยอมรับจากหลักกฎหมายล้มละลายของทั่วโลก หลักการดังกล่าว คือกฎหมายล้มละลายใช้บังคับได้เป็นการทั่วไป ไม่ว่าจะ เป็นพ่อค้าวานิชย์หรือบุคคลที่มีได้เป็นพ่อค้าก็ตาม¹⁹

เนื่องจากกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษได้รับอิทธิพลมาจากกฎหมายล้มละลายของโรมันโดยตรง ดังนั้น จึงมีแนวคิดที่จะปกป้องเจ้าหนี้และลงโทษลูกหนี้เป็นหลักโดยเจ้าหนี้มีสิทธิที่จะยึดเอาทรัพย์สินทั้งหมดของบุคคลล้มละลายได้และยังสามารถฟ้องขอให้จำคุกได้อีกด้วย²⁰ การยึดทรัพย์สินนั้นเป็นการยึดทั้งหมดโดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินเหล่านั้นลูกหนี้จะใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพหรือไม่ ลูกหนี้จึงไม่สามารถที่จะประกอบอาชีพใดๆ ได้อีกจนเสมือนหนึ่งว่า “ตายทั้งเป็น”²¹ แนวความคิดต่างๆ เหล่านี้ได้ผ่อนคลายลงในกฎหมายล้มละลายฉบับต่อมา

สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ประกาศอิสรภาพและแยกตัวออกมาจากประเทศสหราชอาณาจักรเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม ค.ศ. 1776²² ระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาจึงได้รับอิทธิพลเป็นอย่างมากจากระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ของประเทศอังกฤษ กฎหมายพื้นฐานหลายฉบับตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของกฎหมายคอมมอนลอว์ของประเทศอังกฤษ²³ คำพิพากษาของศาลประเทศอังกฤษบางฉบับยังใช้เป็นบรรทัดฐานอยู่ในปัจจุบัน กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาฉบับแรกๆ จึงได้รับอิทธิพลจากกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษอยู่มาก²⁴ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบุคคลที่อพยพไปตั้งถิ่นฐานอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริการุ่นแรก

¹⁸ วิชามหาคุณ. อ้างแล้ว. หน้า 5-6.

¹⁹ พิษย์ นิลทองคำ. อ้างแล้ว. หน้า 30.

²⁰ Beatty, Jeffrey F., and Samuelson, Susan S. (2002). *Business Law and Legal Environment for a New Century- Alternate Edition*. Cincinnati OH: West Legal Studies. p. 613.

²¹ ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ และคณะ. อ้างแล้ว. หน้า 25.

²² หลังงานเลี้ยงน้ำชาที่บอสตันและสงครามปฏิวัติอเมริกา นอกจากนี้ โปรดดูคำประกาศอิสรภาพ (Declaration of Independence) ประกอบ.

²³ มานิตย์ จุมปา. (2552). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายสหรัฐอเมริกา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 42.

²⁴ ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ และคณะ. อ้างแล้ว. หน้า 20.

หลายคนหนีออกมาจากคุกแห่งนี้ของประเทศอังกฤษ ดังนั้น กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาทุกฉบับที่ผ่านมา จึงมีลักษณะค่อนข้างเอื้อประโยชน์ให้แก่ลูกหนี้มากกว่า²⁵ ซึ่งทำให้กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาค่อนข้างจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวซึ่งแตกต่างไปจากกฎหมายล้มละลายของประเทศอื่นๆ²⁶

ผู้ร่างรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับกฎหมายล้มละลายเป็นอย่างมาก จึงได้มอบอำนาจในการตรากฎหมายล้มละลายให้แก่รัฐสภาแห่งสหรัฐ (Congress) แทนที่จะเป็นสภาแห่งมลรัฐดังเช่นกฎหมายอื่นๆ²⁷ โดยตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐสภาแห่งสหรัฐได้ใช้อำนาจในการตรา แก้ไขเพิ่มเติมและยกเลิกกฎหมายล้มละลายหลายครั้ง โดยมีการเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์หรือแนวความคิดพื้นฐานของกฎหมายล้มละลายในประการที่สำคัญ เช่น จากเดิมที่กฎหมายล้มละลายใช้บังคับกับพ่อค้าวานิชเท่านั้นก็เปลี่ยนมาใช้บังคับกับบุคคลทั่วไปด้วยการผูกฟ้องบังคับให้ล้มละลายเท่านั้นก็เปลี่ยนเป็นการยื่นคำร้องขอให้ตัวเองล้มละลายได้ ต่อมา มีการเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องการประนอมหนี้และการขอฟื้นฟูกิจการด้วย²⁸ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวข้อการประชุมของรัฐสภาเมืองฟิลาเดลเฟีย มลรัฐเพนซิลวาเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1787 มีการถกเถียงว่าการรวบรวมทรัพย์สินโดยวิธีการลงโทษประหารชีวิตลูกหนี้ผู้ทุจริตด้วยการแขวนคอตามกฎหมายดั้งเดิมนั้นเหมาะสมหรือไม่ จนนำไปสู่การพัฒนากฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการขึ้น²⁹

การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวสะท้อนให้เห็นแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกามีการพัฒนาโดยลำดับจากเดิมที่ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายล้มละลายของประเทศอังกฤษเป็นอย่างมาก คือ กฎหมายล้มละลายมีขึ้นเพื่อลงโทษบรรดาลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้คืนให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายได้และเป็นการกีดกันบุคคลที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวออกจากสังคม ก็ได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นที่หาทางให้เจ้าหนี้ทั้งหลายได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้มากที่สุดและให้ความคุ้มครองช่วยเหลือแก่ลูกหนี้ที่สุจริตให้พ้นจากการเป็นบุคคลล้มละลายด้วย เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ตกต่ำและถดถอยจึงทำให้เกิดแนวคิดในเรื่องการฟื้นฟูลูกหนี้ (Rehabilitation หรือ Fresh Start) ขึ้น โดยให้ลูกหนี้

²⁵ Beatty, Jeffrey F., and Samuelson, Susan S. *Supra*. p. 613.

²⁶ Boone, Louise E., and Kurtz, David L. *Supra*. p. 148.

²⁷ Beatty, Jeffrey F., and Samuelson, Susan S. *Supra*. p. 613.

²⁸ ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนธ์ และคณะ. อ้างแล้ว. หน้า 21-22.

²⁹ พิชัย นิลทองคำ. อ้างแล้ว. หน้า 31.

ได้มีโอกาสดำเนินชีวิตใหม่อันเป็นหลักการที่สำคัญที่สุดของกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกา³⁰

อนึ่ง เนื่องจากในปัจจุบันได้มีความร่วมมือระหว่างประเทศกันหลายกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มของ World Trade Organization (WTO) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ทรงอิทธิพลอย่างยิ่งในการกำหนดทำที่กฎหมายระหว่างประเทศที่มีลักษณะเป็นกฎหมายเศรษฐกิจ จึงได้มีความพยายามร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจให้มีมาตรฐานทำนองเดียวกันทั่วโลก ตัวอย่างที่เห็นเป็นที่ประจักษ์ที่สุด คือ ความตกลง TRIPs ซึ่งมีอิทธิพลต่อกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาทั่วโลก เนื่องจากกฎหมายล้มละลายจัดว่าเป็นกฎหมายเศรษฐกิจประเภทหนึ่งด้วยเช่นกัน จึงมีความพยายามที่จะจัดให้มีกฎหมายล้มละลายที่เป็นมาตรฐานกลาง (Uniform Law) ขึ้นเช่นกัน คือ United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) Legislative Guide on Insolvency Law ซึ่งภาคที่ 1 และภาคที่ 2 ได้ตราขึ้นในปี ค.ศ. 2004 และภาคที่ 3 ได้ตราขึ้นในปี ค.ศ. 2010 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากแนวทางดังกล่าวแล้ว จะเห็นได้ว่า แนวความคิดของกฎหมายล้มละลายได้คลี่คลายแนวความคิดที่เป็นการลงโทษลูกหนี้ลงมาและเปลี่ยนมาเป็นการให้โอกาสแก่ลูกหนี้แทนซึ่งย่อมจะส่งสะท้อนแนวความคิดของกฎหมายล้มละลายของประเทศต่างๆ ทั่วโลก ได้ไม่มากนัก

2.3 วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลาย

มีนักกฎหมายของไทยกล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญของกฎหมายล้มละลายไว้หลายท่าน เช่น

สุธีร์ ศุภนิธย์ อธิบายว่าวัตถุประสงค์ที่สำคัญของกฎหมายล้มละลาย คือ³¹

1) เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการแบ่งเฉลี่ยทรัพย์สินของลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้

2) ต้องการให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สิน โดยเร็วและสามารถตั้งตัวใหม่ได้

3) เพื่อคุ้มครองสังคม โดยกันบุคคลล้มละลายออกจากรวมเศรษฐกิจไว้ชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง เพื่อมิให้เกิดความเสียหายในทางเศรษฐกิจ

เอื้อน ชุนแก้ว อธิบายว่า³² “กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ การให้ความคุ้มครองแก่ลูกหนี้ เช่น คุ้มครองมิให้ถูกฟ้องบังคับคดีแพ่ง โดยให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอรับชำระหนี้และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการล้มละลายแล้วลูกหนี้ที่สุจริตก็มีโอกาสชำระ

³⁰ พิชัย นิลทองคำ. อ้างแล้ว. หน้า 23.

³¹ สุธีร์ ศุภนิธย์. อ้างแล้ว. หน้า 18.

³² เอื้อน ชุนแก้ว. อ้างแล้ว. หน้า 2.

สะสางหนี้ที่มีอยู่ให้เสร็จสิ้นไปอันเป็นการเริ่มต้นชีวิตใหม่ ในแง่ของการคุ้มครองเจ้าหนี้ กฎหมายล้มละลายมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหนี้ต่างๆ ทางแพ่ง เช่น การที่ลูกหนี้จำนำย จ่ายโอน ทรัพย์สินของตนภายหลังจากศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดตกเป็น โฆษะและการกระทำความผิดกล่าวอาจมีโทษทางอาญาด้วย”

จรัญ ภักดีธนากุล อธิบายว่า³³ “วัตถุประสงค์สำคัญของกฎหมายล้มละลายมีอยู่ 3 ประการ คือ (1) กีดกันลูกหนี้ที่ไม่สุจริตออกจากวงการค้าพาณิชย์ (2) ช่วยเหลือฟื้นฟูลูกหนี้ที่สุจริตแต่ประสบกับความพลั่งพลาดทางธุรกิจให้มีโอกาสกลับมาทำการค้าพาณิชย์ใหม่ได้ และ (3) จัดสรรทางได้และทางเสียที่บรรดาเจ้าหนี้ได้รับเนื่องจากลูกหนี้ตกเป็นผู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้เต็มจำนวนได้ให้เกิดความเป็นธรรม”

ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ และคณะ อธิบายว่า³⁴ “กฎหมายล้มละลายมีแนวคิดเบื้องต้นว่าเป็นการคุ้มครองเจ้าหนี้ให้ได้รับความเป็นธรรมในการ ได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินของลูกหนี้แต่ในขณะเดียวกันก็ให้ชีวิตใหม่แก่ลูกหนี้ด้วย”

มนตรี ศิลปมหาบัณฑิต อธิบายว่า³⁵ “หลักการสำคัญหรือปรัชญา 2 ประการ เบื้องหลังกฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกาฉบับปัจจุบัน ได้แก่ การจัดสรรชำระหนี้แก่บรรดาเจ้าหนี้อย่างเป็นธรรมและการฟื้นฟูลูกหนี้”

พลิชฐ์ อัสววัฒนาพร อธิบายว่า³⁶ “กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่เข้าไปช่วยเหลือให้ลูกหนี้สามารถสะสางปัญหาหนี้สินของตนเองได้บนพื้นฐานแห่งความเป็นธรรมระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้... โดยที่หลักการที่แท้จริงของกฎหมายล้มละลายมีความประสงค์เพียงจะแก้ไขปัญหาหนี้สินในสภาวะที่ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ได้เต็มจำนวนเท่านั้น”

ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ในคดีหนึ่ง ความว่า³⁷ “...การฟ้องคดีล้มละลายมิใช่เป็นการฟ้องเพื่อบังคับเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ไปชำระแก่เจ้าหนี้ดังเช่นคดีแพ่งทั่วไป แต่เป็นการฟ้องเพื่อจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ตามกระบวนการที่กฎหมายกำหนดเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย...”

³³ จรัญ ภักดีธนากุล. (ม.ป.ป.). *การดำเนินคดีพาณิชย์และคดีเศรษฐกิจที่แตกต่างจากคดีแพ่ง*. เอกสารประกอบการสัมมนา. ม.ป.ท. หน้า 24.

³⁴ ไพโรจน์ วงศ์วิภานนท์ และคณะ. *อ้างแล้ว*. หน้า 19.

³⁵ มนตรี ศิลปมหาบัณฑิต. (2542). *มาตรการฟื้นฟูลูกหนี้ตามกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกา*. ใน หนังสือที่ระลึกเนื่องในโอกาสเปิดทำการศาลล้มละลายกลาง. ม.ป.ท. หน้า 157.

³⁶ พลิชฐ์ อัสววัฒนาพร. (2553). “การแก้ไขกฎหมายล้มละลาย โดยปรับปรุงโครงสร้างทั้งฉบับ (ตอนที่ 1)”. *วารสารกระบวนการยุติธรรม* เล่มที่ 1 ปีที่ 3, หน้า 30.

³⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 694/2549.

นักกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาหลายท่านกล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายไว้ในทำนองเดียวกันว่า³⁸ “กฎหมายล้มละลายของประเทศสหรัฐอเมริกามีวัตถุประสงค์ที่สำคัญยิ่ง 2 ประการ คือ (1) คู่บารมีลูกหนี้ให้มีโอกาสได้เริ่มต้นใหม่หลังจากเสร็จสิ้นการดำเนินคดีล้มละลาย โดยลูกหนี้ย่อมปลอดจากภาระหนี้สินต่างๆ ทั้งปวง และ (2) เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งปวงมีหลักประกันว่า จะได้รับการแบ่งปันทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้อย่างเท่าเทียมกัน”

ศาลล้มละลายแห่งสหรัฐอเมริกาเคยวินิจฉัยไว้ในคดีหนึ่ง ความว่า³⁹ “...กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์ที่จะให้โอกาสลูกหนี้ได้เริ่มต้นใหม่อีกครั้ง มิใช่ปรับจนสิ้นเนื้อประดาตัว...”

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายล้มละลายมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันทรัพย์สินต่างๆ ของลูกหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ในขณะที่เดียวกันกฎหมายล้มละลายก็มีวัตถุประสงค์ที่จะให้โอกาสลูกหนี้ได้เริ่มต้นใหม่ (Fresh Start) หลังจากสิ้นสุดกระบวนการล้มละลายแล้ว

2.4 การเกิดขึ้นของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

กระบวนการพิจารณาคดีล้มละลายแต่เดิม เป็นกระบวนการพิจารณาคดีเพื่อให้ลูกหนี้ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ทำให้ลูกหนี้หมดอำนาจในการจัดกิจการและทรัพย์สินของตนเองต้องมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นผู้ใช้อำนาจกระทำการแทนซึ่งเป็นปัญหาค่อนข้างมากในโลกสมัยใหม่จึงมีการหาทางเลือกอื่นนอกจากการล้มละลาย การฟื้นฟูกิจการไม่ใช่ทางเลือกเดียวที่เกิดขึ้น⁴⁰

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการเกิดขึ้นเพราะแนวความคิดพื้นฐานของกฎหมายล้มละลายเปลี่ยนจากแนวคิดในเชิงลงโทษลูกหนี้มาเป็นการให้โอกาสลูกหนี้แทน อีกทั้งมีความเชื่อว่าลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้เกิดจากการขาดสภาพคล่องทางการเงินหรือประสบปัญหาความยากลำบากทางเศรษฐกิจเพียงชั่วคราว โดยมีได้เกิดจากการสุรุ่ยสุร่ายหรือทุจริต

³⁸ “...Bankruptcy Law in the United States has two goals: (1) to protect a debtor by giving him or her a fresh start, free from creditors’ claims, and (2) to ensure equitable treatment to creditors who are competing for a debtor’s remaining assets...” Please see Roger LeRoy Miller and William Eric Hollowell. (n.d.). *Business Law Text and Exercises*. n.p. p 425. In addition please see Len Young Smith and co. (n.d.). *Business Law*. n.p. p. 833. John E. Adamson. (n.d.). *Law for Business and Personal Use*. n.p. p. 582. and A. James Barnes, Terry Morehead Dworkin. (n.d.). *Law for Business*. n.p. p. 821.

³⁹ “...Bankruptcy is intended to provide debtors with a fresh start, not with a fine finish...” In Re Griffin. (1992). n.p. p. 232.

⁴⁰ วิชามหาคุณ. อ้างแล้ว. หน้า 30.

เสมอไป ดังนั้น การให้ลูกหนี้ล้มละลาย โดยเฉพาะในกรณีของนิติบุคคลซึ่งหากถูกสั่งให้ล้มละลายแล้ว นิติบุคคลนั้นจะต้องเป็นอันเลิกไปย่อมเป็นการลงโทษลูกหนี้ผู้สุจริตมากเกินไป

นอกจากนี้ การฟื้นฟูกิจการ เป็นการให้โอกาสลูกหนี้ ที่จะพยายามชำระหนี้เท่าที่ตนสามารถชำระได้ และเป็นแนวทางที่ประนีประนอมระหว่างเจ้าหนี้ทั้งหลายและลูกหนี้มากที่สุด

2.5 วัตถุประสงค์ของกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

ภูมิวุฒิ พุทธสุธัตตา อธิบายว่า⁴¹ “วัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูกิจการนั้น ได้แก่ การรักษามูลค่าขององค์กรธุรกิจนั้นทั้งหมดเป็นอันหนึ่งอันเดียวแทนที่จะถูกแยกจำหน่ายเป็นส่วนๆ อันจะส่งผลให้มูลค่าของกิจการนั้นลดลง”

ศาลฎีกาได้เคยวินิจฉัยไว้ในคดีหนึ่ง ความว่า⁴² “...การฟื้นฟูกิจการนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กิจการของลูกหนี้ซึ่งประสบปัญหาสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวได้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการหรือปรับโครงสร้างกิจการของลูกหนี้เพื่อให้กิจการของลูกหนี้กลับคืนสู่สภาพที่สามารถดำเนินกิจการตามปกติต่อไปได้...”

Henry R. Cheeseman อธิบายว่า⁴³ “วัตถุประสงค์ของกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ คือ ปรับโครงสร้างหนี้ของลูกหนี้ใหม่ เพื่อที่ลูกหนี้จะได้ไม่ต้องถูกบังคับให้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย”

กล่าวโดยสรุป ผู้เขียนเห็นว่า กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการมีวัตถุประสงค์ที่จะให้โอกาสลูกหนี้สามารถจัดการทรัพย์สินของตนต่อไปได้ โดยการพยายามชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูกิจการและถ้าหากปฏิบัติตามแผนสำเร็จ ลูกหนี้จะได้รับการปลดเปลื้องจากภาระหนี้สินทั้งปวง เช่นเดียวกับภายหลังจากกระบวนการล้มละลายสิ้นสุดลง โดยที่ลูกหนี้ไม่ต้องถูกบังคับให้เข้าสู่กระบวนการล้มละลาย

⁴¹ ภูมิวุฒิ พุทธสุธัตตา. (2539). “กฎหมายฟื้นฟูกิจการของสหรัฐอเมริกา”. *อุตสาหกรรม* เล่ม 2 ปีที่ 43, หน้า 38.

⁴² คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8428/2544.

⁴³ “...Its goal is to reorganize the debtor with a new capital structure so that it will emerge from bankruptcy as a viable concern...”. Cheeseman, Henry R. (2002). *Contemporary Business Law* (3rd ed.). Upper Saddle River NJ: Pearson Prentice Hall. p. 509.

2.6 เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของกฎหมายล้มละลายและกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

วิชา มหาคณ. สรุปข้อแตกต่างระหว่างคดีล้มละลายกับคดีฟื้นฟูกิจการไว้ 8 ข้อ ดังนี้⁴⁴

- 1) คดีล้มละลายเริ่มต้นด้วยการที่เจ้าหนี้ฟ้องบังคับให้ลูกหนี้ล้มละลาย ส่วนคดีฟื้นฟูกิจการเริ่มต้นจากการที่เจ้าหนี้หรือลูกหนี้อื่นคำขอต่อศาลขอให้สั่งให้ลูกหนี้ได้รับการฟื้นฟูกิจการ
- 2) วัตถุประสงค์ของคดีฟื้นฟูกิจการแตกต่างจากคดีล้มละลาย เพราะคดีฟื้นฟูกิจการสร้างภาวะพักชำระหนี้เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินธุรกิจของตนต่อไปได้ในขณะที่คดีล้มละลายสร้างภาวะพักชำระหนี้เพื่อให้เจ้าหนี้นมาขอรับชำระหนี้ในคดีล้มละลายเท่านั้น ดังนั้น ภาวะพักชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการจึงเกิดขึ้นเร็วกว่าคดีล้มละลาย
- 3) คดีล้มละลายมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือ คู่ความ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และศาลเท่านั้น ส่วนคดีฟื้นฟูกิจการมีบุคคลที่เกี่ยวข้องมากกว่า คือ นอกจากคู่ความ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และศาลแล้ว ยังมีผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารชั่วคราว ผู้บริหารแผนชั่วคราวและผู้บริหารของลูกหนี้
- 4) คดีล้มละลาย นอกจากทรัพย์สินที่กฎหมายกันไว้เป็นทรัพย์สินของลูกหนี้โดยเฉพาะแล้ว ลูกหนี้หมดอำนาจที่จะจัดการทรัพย์สินอื่นๆ นอกจากนั้นทั้งหมด ในขณะที่คดีฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ยังมีอำนาจจัดการทรัพย์สินต่างๆ ของตนเองได้อยู่
- 5) คดีล้มละลาย เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เพียงแต่ทำความเห็นเสนอศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาสั่งเท่านั้น ในขณะที่คดีฟื้นฟูกิจการเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจสอบสวนและทำคำสั่งเกี่ยวกับคำขอรับชำระหนี้ ถ้าผู้มีส่วนได้เสียไม่พอใจคำสั่งของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จึงจะคัดค้านไปที่ศาลต่อไป
- 6) คดีล้มละลายไม่มีการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ เจ้าหนี้ที่มีบุริมสิทธิในลำดับเดียวกันมีสิทธิได้รับชำระหนี้ในคดีล้มละลายในอัตราส่วนเดียวกัน ส่วนคดีฟื้นฟูกิจการมีการจัดกลุ่มเจ้าหนี้ซึ่งเจ้าหนี้ในกลุ่มเดียวกันจะต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเดียวกัน
- 7) คดีล้มละลายการลงมติของที่ประชุมเจ้าหนี้จะมีการลงมติและการลงมติพิเศษ ส่วนคดีฟื้นฟูกิจการ แม้ว่าจะมีการลงมติและการลงมติพิเศษเช่นเดียวกันแต่รายละเอียดและหลักเกณฑ์ก็อาจจะแตกต่างกันไป

⁴⁴ วิชา มหาคณ. (2550). คำอธิบายกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย เรื่อง กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ. หน้า 33.

8) คดีล้มละลาย เจ้าหนี้มีประกันสามารถบังคับชำระหนี้ได้เลย แต่ในคดีฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้มีประกันจะบังคับชำระหนี้ไม่ได้เพราะอยู่ในเกณฑ์การชำระหนี้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และทั้งตามความในมาตรา 90/2 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ก็บัญญัติว่า “กระบวนพิจารณาส่วนใดที่มีได้บัญญัติไว้ในหมวดนี้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติในหมวดอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม” จึงเห็นได้ชัดว่า กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการจัดเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย

อนึ่ง ในชั้นแรก คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ซึ่งมีศาสตราจารย์พิเศษปรีชา พานิชวงค์ เป็นประธาน ได้มีการถกเถียงกันอย่างกว้างขวางว่าจะให้จัดกฎหมายฟื้นฟูกิจการเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายล้มละลายตามอย่างประเทศอังกฤษหรือประเทศสหรัฐอเมริกา หรือแยกออกเป็นกฎหมายใหม่ต่างหากจากกฎหมายล้มละลายตามแนวทางของสาธารณรัฐสิงคโปร์แต่ในที่สุดคณะกรรมการดังกล่าวได้มีมติว่ากฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายล้มละลายและเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในกระบวนพิจารณาล้มละลาย⁴⁵

⁴⁵ วิชา มหาคณ. (2551). อ้างแล้ว. หน้า 319.